

[Helveg Petersen.]

Jeg tror, det ville være meget nyttigt, om en sådan ordning kunne træffes.

Et af de spørgsmål, som føres stærkest frem, når man drøfter flytningen af en del af samlingen — og det har også været ført frem her af tidligere ærede ordførere — er spørgsmålet om det videnskabelige biblioteks størrelse. Det er nødvendigt, siger man, at der er et stort bibliotek i nærheden af håndskriftsamlingen, hvis denne skal udnyttes videnskabeligt. Jeg tror, at vi her skal gøre os klart, at der intet er i vejen for, at landsbiblioteket og universitetsbiblioteket i Island kan give den nødvendige baggrund for forskningen, for så vidt angår de håndskrifter, der kommer ind under overførselskriteriet.

Lad mig yderligere pege på, at de litterære studier af teksterne, som eventuelt kan kræve et større bibliotek, ikke nødvendigvis skal foretages i forbindelse med selve forskningen af håndskrifterne, men kan ske på grundlag af videnskabelige udgaver, altså i anden etape af studierne. Det forekommer mig i øvrigt, at man glemmer noget væsentligt, når man vurderer fremtiden for udnyttelsen af den arnamagnæanske samling. Det drejer sig om en institution, hvor opgaverne ikke løses fra den ene dag til den anden, hvor man er vænnet til at virke på meget lang sigt.

Jeg tror, at man skal erindre sig, hvad den nu afdøde forsker dr. Lis Jacobsen, der i 40 år ledede Det danske Sprog- og Litteraturselskab, pegede på i en kronik i Politiken i maj 1961. Ud fra sin erfaring inden for dansk sprog- og kulturforskning fastslog hun, at den fortrolighed med sprog og kultur, som betinger den videnskabelige forskning i vor tid, såre sjældent findes uden for hjemlandet. De danske sprogforskere vil umiddelbart forstå eller med sikker indføling kunne tilegne sig Danmarks gamle og nyere sprogdokumenter, hvor den ikke-danske forsker ofte savner forudsætninger for sand tilegnelse. Det at udgive en tekst kræver ikke blot fortrolighed med skrifttegnene, men også med skriftets indhold. Derfor fastslog dr. Lis Jacobsen — jeg beder den højtærede formand om tilladelse til at bringe et citat —:

„Værkstedet for granskningen af de gamle islandske håndskrifter bør være Island, hvor de er blevet til, affattet i det sprog, som er Islands og ikke Danmarks, i det land og de omgivelser, som har været de gamle forfatteres.“

Efter dr. Lis Jacobsens opfattelse havde Island de bedste betingelser for at skaffe den arbejdskraft til videnskabelig udnyttelse af håndskrifterne, uden hvilken selv det mest ideelle værksted ikke slog til, og man må vel også sige efter de oplysninger, der har været fremlagt, at islændinge står meget smukt i forgrunden, når der er tale om det arbejde, der er udført med håndskrifterne ikke bare i Island, men også i Danmark. Det er næppe nogen tilfældighed, at det arnamagnæanske institut ledes af islændingen Jon Helgasson. Den blomstring, som håndskriftforskningen har fået her i Danmark i de senere år, skyldes i væsentlig grad denne fremragende forsker.

Det er uden videre klart, at den inspiration, det vil være for Island, at et stort antal håndskrifter overleveres til Islands universitet, yderligere vil kalde på interessen for opgaverne. Den er i forvejen stor. Jeg kan oplyse, at der i Island er flere folk, der tager universitetseksamen, der kvalificerer til denne forskning, end tilfældet er i Danmark. I hvert fald rekrutteringsforudsætningerne i Island er endda særdeles stærke med henblik på den fremtidige forskning og arbejdet med håndskrifterne. Jeg synes, vi i udvalget bør søge at kaste yderligere lys over hele dette væsentlige forhold. Og jeg vil gerne sige, at det kunne være rimeligt at søge fremskaffet nærmere redegørelser også fra Islands side, hvor vi får oplysninger om, hvad islandske forskere mener om mulighederne for at udnytte de islandske håndskrifter i overensstemmelse med legatstifterens ønsker.

Jeg forstår fuldt ud de følelser, der besjæler de videnskabsmænd, der igennem mange år har været fordybet i forskning og opgaver knyttet til de islandske håndskrifter, videnskabsmænd, der har gjort en fremragende og betydelig indsats. Jeg forstår baggrunden for, at de giver deres synspunkter skarpe udtryk. Der er brugt skarpe argumenter i agitationen, og man må vel også sige, at agitationen er præget